

ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ

ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Науковий журнал

Випуск 70

Том 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2024

Головний редактор:

Терешкінас Артурас – доктор соціальних наук, професор, професор кафедри соціології Університету імені Вітовта Великого (Каунас, Литовська Республіка)

Члени редакційної колегії:

Байша Кіра Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Херсонського національного технічного університету

Благуна Наталія Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки початкової освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Боровик Людмила Андріївна – кандидат педагогічних наук, доцент, член-кореспондент Міжнародної кадрової академії, доцент кафедри теорії і методики журналістської творчості Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука

Бочелюк Віталій Йосипович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри Запорізького національного технічного університету

Галацин Катерина Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови технічного спрямування № 2 Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Козяр Микола Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичної механіки, інженерної графіки та машинознавства Національного університету водного господарства та природокористування

Кочарян Артур Борисович – кандидат педагогічних наук, доцент, радник Міністра освіти і науки України

Кузьменко Ольга Степанівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізико-математичних дисциплін Льотної академії Національного авіаційного університету, старший науковий співробітник Національного центру «Мала академія наук України»

Невмержицька Олена Василівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Пагута Мирослав Вікторович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологічної та професійної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
Пермінова Владислава Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування Чернігівського національного технологічного університету

Пушкарьова Тамара Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, начальник відділу проектного управління ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, член-кореспондент НАПН України

Шапошнікова Ірина Василівна – доктор соціологічних наук, професор, декан соціально-психологічного факультету Херсонського державного університету

Шкабаріна Маргарита Андріївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти, Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука

Алісаускіене Мілда – доктор соціальних наук, професор, завідувач кафедри соціології Університету імені Вітовта Великого (Каунас, Литовська Республіка)

Гражієне Віталія – доктор педагогічних наук, завідувач відділу якості освіти Вільнюської академії мистецтв (Вільнюс, Литовська Республіка)

Конрад Яновський – PhD, ректор Економіко-гуманітарного університету у Варшаві (Варшава, Республіка Польща)

Електронна сторінка видання – www.innovpedagogy.od.ua

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Причорноморського науково-дослідного інституту
економіки та інновацій (протокол № 4 від 29.04.2024 року)

**Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)
у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта,
013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта, 015 – Професійна освіта
(за спеціальностями), 016 – Спеціальна освіта)
відповідно до Наказу МОН України від 14.05.2020 № 627 (додаток 2)**

**Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)**

Науковий журнал «Інноваційна педагогіка» зареєстровано Міністерством юстиції України
(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія KB № 22897-12797P від 02.08.2017 року)

Міжнародний цифровий ідентифікатор журналу: <https://doi.org/10.32782/2663-6085>

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Васильєва С.О., У Ді. КОНЦЕПЦІЯ ЯКІСНОЇ ОСВІТИ В КНР.....	9
---	---

РОЗДІЛ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ (З ГАЛУЗЕЙ ЗНАТЬ)

Апельт Г.В., Познанський Р.В., Савчук Н.І. ФОРМУВАННЯ МАЙСТЕРНОСТІ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ.....	14
--	----

Бахтіярова Х., Довбиш Ю.В., Довбиш І.О., Довбиш О.С. СУЧАСНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ ФАХОВИХ ПЕРЕДВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	18
--	----

Домбровський А.Е., Алексеев О.О. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖПРЕДМЕТНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В НАВЧАННІ УЧНІВ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	24
---	----

Заїка О.В. ВИКОРИСТАННЯ DESMOS I GEOGEBRA ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КРИВИХ В КУРСІ ДИФЕРЕНЦІАЛЬНОЇ ГЕОМЕТРІЇ	29
--	----

Крапчатова Я.А. МЕТОДИ КООПЕРАТИВНОГО НАВЧАННЯ ГОВОРІННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ КУРСАНТІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ.....	35
--	----

Лещенко А.М., Пазяк А.С. ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВОГО ІНСТРУМЕНТУ WORDWALL НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ФІЛОСОФСЬКИХ ДИСЦИПЛІН У ЗВО.....	39
--	----

Ло Шунькай, Вороновська О.В. СУЧАСНЕ СПРИЙНЯТТЯ ОПЕРНОГО МИСТЕЦТВА: БАГАТОГРАННІСТЬ ТА КОНТРАСТИ.....	44
---	----

Максимченко В.І., Дудник О.К., Іващенко О.О. СУЧАСНИЙ СТАН ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	48
---	----

РОЗДІЛ 3. КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Звєкова В.К., Каплієнко А.І. РОБОТА З ДІТЬМИ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА В ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД І МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ ВИКОРИСТАННЯ АРТТЕХНІК.....	53
---	----

Савінова Н.В., Карпенко К.М. ПРОФЕСІЙНА ПЕДАГОГІЧНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА.....	58
---	----

Савінова Н.В., Чуйко О.А. ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗБУДОВИ БЕЗБАР'ЄРНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ.....	63
--	----

Шостак О.О. ДИДАКТИЧНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ЗБАГАЧЕННЯ СЛОВНИКА В ДІТЕЙ ІЗ ЗНМ.....	68
--	----

РОЗДІЛ 4. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Балюк Л.В., Брижата І.Г. ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ: РЕСУРСНІ РЕЗЕРВИ І РЕЗУЛЬТАТ.....	71
---	----

Бартків О.С., Дурманенко Є.А., Дурманенко О.Л. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ПАЛЬЧИКОВИХ ІГОР НА ІНТЕГРОВАНИХ ЗАНЯТТЯХ.....	76
--	----

Бацуровська І.В., Мельніченко В.І. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ВІДЕОЛЕКЦІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	81
Білошицький В.В., Лиман Р.М., Веремієнко М.М. РЕЗУЛЬТАТИ КОНСТАТУВАЛЬНОГО ЕТАПУ ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ ЩОДО СФОРМОВАНOSTІ ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ – ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ.....	87
Говорун В.В. ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АПАРАТ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З СИСТЕМНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ІНЖЕНЕРІЇ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	92
Гусейнова Л.В. КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	96
Данильченко О.А. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	99
Дніпровська Т.В., Гайкова А.Р. СТРУКТУРА І ЗМІСТ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	103
Дячик Н.Ю. ФОРМУВАННЯ БАГАТОРІВНЕВОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	107
Єфремова О.В. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ОСВІТНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДИТЯЧИХ СТОМАТОЛОГІВ НА ЗАСАДАХ СИТУАТИВНО-КОМУНІКАТИВНИХ МОДЕЛЕЙ ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ.....	111
Камінська М.М. РОЛЬ МУЗЕЇВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА СКЛАДОВА У ПІДГОТОВЦІ ДИРИГЕНТІВ.....	116
Кашалаба В.А. АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА ФОРМАЛЬНИХ МОВ НА РОЗРОБКУ АЛГОРИТМІВ В КОМП'ЮТЕРНИХ НАУКАХ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ МАЙБУТНІХ НАУК.....	120
Кисла О.Ф. ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ: ЗАКОРДОННИЙ І ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.....	124
Kovalova I.V., Martynenko N.O., Tsarova L.V. FEATURES OF INNOVATIVE PEDAGOGICAL ACTIVITIES IN THE PROCESS OF TEACHING IN A MODERN HIGHER EDUCATION INSTITUTION.....	129
Когут І.І. ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ПРАВА ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	132
Козяр М.М., Тимошук О.С., Парфенюк О.В. АНАЛІЗ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ.....	137
Конаржевська В.І. КРИТИЧНИЙ ПОГЛЯД НА КОМУНІКАТИВНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ.....	142
Коровяк Б.Е., Горохівська Т.М. ДО ПИТАННЯ СТРУКТУРИ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	146

Косов А.І.

ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ДО ЕФЕКТИВНОГО
ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КЕРУВАННІ ВИРОБНИЧИМИ ПРОЦЕСАМИ.....151

Липчей М.С.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПРАКСЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....156

РОЗДІЛ 5. СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Батарейна І.О.

НОВІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНИМ ПРАЦІВНИКАМ У ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ
В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....160

Курило В.С., Караман О.Л.

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА ЯК СУСПІЛЬНИЙ ФЕНОМЕН: СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА.....164

РОЗДІЛ 6. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Мінаков І.В.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ
АКАДЕМІЧНОГО СТУДЕНТСЬКОГО КОЛЕКТИВУ.....169

РОЗДІЛ 7. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ (З ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ)

Бровко К.А., Дурдас А.П., Сопова Д.О., Андрощук К.Г.

СКЕТЧ-НОУТІНГ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЙНО-КОГНІТИВНОГО АСПЕКТУ
СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІМ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ.....174

Бубній С.М.

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ТА ОЦІНКА ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ.....179

Буренкова К.В., Горліченко М.Г., Шевченко С.В., Горліченко А.М.

ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ХІМІЇ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....183

Грибик Т.Т.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ВЕРСІЙ ПРИ РОЗРОБЦІ
ОСВІТНІХ ПРОЄКТІВ З ІНЖЕНЕРІЇ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....189

CONTENTS

SECTION 1. GENERAL PEDAGOGY AND HISTORY OF PEDAGOGY

Vasylieva S.O., U Di.

CONCEPTS OF QUALITY EDUCATION IN THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA.....9

SECTION 2. THEORY AND METHODOLOGY OF TEACHING
(IN THE FIELDS OF KNOWLEDGE)

Apelt H.V., Poznanskyi R.V., Savchuk N.I.

FORMATION OF CONFLICT RESOLUTION SKILLS IN THE TRAINING
OF FUTURE SERVICE PROFESSIONALS.....14

Bakhtiarova Kh., Dovbysh Yu.V., Dovbysh I.O., Dovbysh O.S.

MODERN ASPECTS OF ORGANIZING INDEPENDENT WORK OF STUDENTS
OF PROFESSIONAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS DURING THE WAR.....18

Dombrovskyi A.E., Aliexsieiev O.O.

THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE IMPLEMENTATION OF INTERDISCIPLINARY
INTEGRATION IN STUDY OF PUPILS IN PHYSICAL TRAINING LESSONS
IN THE INSTITUTIONS OF SECONDARY EDUCATION.....24

Zaika O.V.

USE OF DESMOS AND GEOGEBRA IN THE STUDY OF CURVES IN THE COURSE
OF DIFFERENTIAL GEOMETRY.....29

Krapchatova Ya.A.

METHODS OF COOPERATIVE LEARNING OF ENGLISH SPEAKING
OF SECURITY SECTOR CADETS.....35

Leshchenko A.M., Paziak A.S.

APPLICATION OF THE WORDWALL DIGITAL TOOL IN CLASSES
OF PHILOSOPHICAL DISCIPLINES IN HEL.....39

Lo Shunkai, Voronovska O.V.

MODERN PERCEPTION OF OPERA ART: VERSATILITY AND CONTRASTS.....44

Maksymchenko V.I., Dudnyk O.K., Ivashchenko O.O.

THE CURRENT STATE OF PHYSICAL EDUCATION IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION.....48

SECTION 3. CORRECTIONAL PEDAGOGY

Zviekova V.K., Kapliienko A.I.

ART TECHNIQUES FOR WORKING WITH CHILDREN ON THE AUTISM SPECTRUM
IN OUT-OF-SCHOOL EDUCATIONAL SETTINGS: PRACTICAL EXPERIENCE
AND METHODOLOGICAL ASPECT OF USING ART TECHNIQUES.....53

Savinova N.V., Karpenko K.M.

PROFESSIONAL PEDAGOGICAL IDENTITY AS AN ISSUE OF PROFESSIONAL
SELF-DETERMINATION AND DEVELOPMENT OF FUTURE SPEECH THERAPISTS.....58

Savinova N.V., Chuiko O.A.

MAIN STAGES OF DEVELOPMENT OF A BARRIER-FREE
EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN UKRAINE.....63

Shostak O.O.

DIDACTIC GAMES AS A MEANS OF VOCABULARY ENRICHMENT
FOR CHILDREN WITH GSU.....68

SECTION 4. THEORY AND METHODOLOGY OF VOCATIONAL EDUCATION

Baliuk L.V., Bryzhata I.H.

ARTISTIC AND AESTHETIC COMPONENT OF PROFESSIONAL TRAINING
OF FUTURE TEACHERS: RESOURCE RESERVES AND RESULTS.....71

Bartkiv O.S., Durmanenko Ye.A., Durmanenko O.L. PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE EDUCATORS BEFORE USING FINGER GAMES IN INTEGRATED LESSONS.....	76
Batsurovska I.V., Melnichenko V.I. ANALYSIS OF THE EFFICIENCY OF USING DIFFERENT TECHNICAL MEANS FOR CREATING VIDEO LECTURES IN THE EDUCATIONAL PROCESS.....	81
Biloshytskyi V.V., Lyman R.M., Veremiienko M.M. THE RESULTS OF THE ASCERTAINING STAGE OF THE PEDAGOGICAL EXPERIMENT ON THE FORMATION OF LEADERSHIP COMPETENCE OF FUTURE OFFICERS – SPECIALISTS IN PHYSICAL CULTURE AND SPORTS.....	87
Hovorun V.V. CONCEPTUAL AND TERMINOLOGICAL APPARATUS FOR RESEARCHING COMPETENCES IN SYSTEM ADMINISTRATION OF FUTURE SPECIALISTS IN SOFTWARE ENGINEERING.....	92
Huseinova L.V. A COMPREHENSIVE APPROACH IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE MUSIC TEACHERS.....	96
Danylchenko O.A. THEORETICAL ASPECTS OF PROFFESIONAL TRAINING OF FUTURE OFFICERS OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE.....	99
Dniprovska T.V., Haikova A.R. STRUCTURE AND CONTENT OF STUDENTS' READINESS FOR FUTURE PROFESSIONAL ACTIVITIES AT MANUFACTURING ENTERPRISES.....	103
Diachyk N.Yu. FORMATION OF MULTI-LEVEL PEDAGOGICAL COMPETENCE OF THE FUTURE PSYCHOLOGIST AS A PEDAGOGICAL PROBLEM.....	107
Yefremova O.V. ORGANIZATIONAL AND EDUCATIONAL CONDITIONS FOR THE TRAINING OF FUTURE PEDIATRIC DENTISTS ON THE BASIS OF SITUATION-COMMUNICATIVE MODELS OF PROFESSIONAL INTERACTION.....	111
Kaminska M.M. THE ROLE OF MUSEUMS AS A PEDAGOGICAL COMPONENT IN THE TRAINING OF CONDUCTORS.....	116
Kashalaba V.A. ANALYSIS OF THE IMPACT OF LOGICAL THINKING AND FORMAL LANGUAGES ON ALGORITHM DEVELOPMENT IN COMPUTER SCIENCES DURING THE TRAINING PROCESS OF FUTURE SPECIALISTS IN THE FIELD OF FUTURE SCIENCES.....	120
Kysla O.F. PRACTICAL TRAINING OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS: FOREIGN AND DOMESTIC EXPERIENCE.....	124
Kovalova I.V., Martynenko N.O., Tsarova L.V. FEATURES OF INNOVATIVE PEDAGOGICAL ACTIVITIES IN THE PROCESS OF TEACHING IN A MODERN HIGHER EDUCATION INSTITUTION.....	129
Kohut I.I. FORMATION OF GENERAL COMPETENCES OF FUTURE BACHELOR OF LAW AS A PEDAGOGICAL PROBLEM.....	132
Koziar M.M., Tymoshchuk O.S., Parfeniuk O.V. ANALYSIS OF METHODOLOGICAL SUPPORT FOR TEACHING GRAPHIC DISCIPLINES IN THE EUROPEAN EDUCATIONAL SPACE.....	137
Konarzhavska V.I. A CRITICAL LOOK AT THE COMMUNICATION ASPECTS OF THE PROFESSIONAL ACTIVITY OF FUTURE OFFICERS.....	142

Koroviak B.E., Horokhivska T.M. ON THE STRUCTURE OF LEGAL COMPETENCE OF STUDENTS OF A PROFESSIONAL PRE-HIGHER EDUCATION INSTITUTION.....	146
Kosov A.I. PRINCIPLES OF TRAINING FUTURE MANAGERS FOR THE EFFECTIVE USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE MANAGEMENT OF PRODUCTION PROCESSES.....	151
Lypchei M.S. THEORETICAL BASICS OF THE FORMATION OF PRAXEOLOGICAL COMPETENCE OF FUTURE FORESTRY SPECIALISTS IN THE CONDITIONS OF DUAL EDUCATION IN INSTITUTIONS OF PROFESSIONAL HIGHER EDUCATION.....	156
SECTION 5. SOCIAL PEDAGOGY	
Batareina I.O. NEW CHALLENGES FOR SOCIAL WORKERS IN THE TERRITORIAL COMMUNITY IN TODAY`S CONDITIONS.....	160
Kurylo V.S., Karaman O.L. NATIONAL SECURITY AS A SOCIAL PHENOMENON: ESSENCE AND STRUCTURE.....	164
SECTION 6. THEORY AND METHODOLOGY OF EDUCATIONAL MANAGEMENT	
Minakov I.V. ACTUAL PROBLEMS OF MANAGING THE PROCESS OF FORMATION OF THE ACADEMIC STUDENT BODY.....	169
SECTION 7. THEORY AND METHODOLOGY OF TEACHING (IN THE FIELDS OF KNOWLEDGE)	
Brovko K.A., Durdas A.P., Sopova D.O., Androshchuk K.H. SKETCH-NOTING AS A MEANS OF INCREASING STUDENTS' MOTIVATION AND COGNITIVE ASPECT DURING PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGE CLASSES.....	174
Bubnii S.M. CONCEPTUALIZATION AND ASSESSMENT OF DIGITAL COMPETENCE OF EDUCATORS.....	179
Burenkova K.V., Horlichenko M.H., Shevchenko S.V., Horlichenko A.M. IMPLEMENTATION OF DISTANCE EDUCATION IN CHEMISTRY CLASSES UNDER THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW.....	183
Hrybyk T.T. SPECIFICS OF THE VERSION CONTROL SYSTEM USAGE IN THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL PROJECTS IN SOFTWARE ENGINEERING.....	189

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ЗБАГАЧЕННЯ СЛОВНИКА В ДІТЕЙ ІЗ ЗНМ

DIDACTIC GAMES AS A MEANS OF VOCABULARY ENRICHMENT FOR CHILDREN WITH GSU

Стаття присвячена аналізу проблеми розвитку словникового запасу дітей із ЗНМ засобами дидактичних ігор. Мовленнєвий дизонтогенез, зокрема наявність у дитини загального недорозвинення мовлення, ускладнює процес її спілкування з однолітками та дорослими, а в умовах навчання в закладі загальної середньої освіти створює труднощі під час оволодіння читанням та письмом. Дослідники зауважують, що дітям із ЗНМ характерні не лише порушення звуковимови, недорозвинення фонематичного слуху, порушення граматичного ладу, а також і виражене відставання у формуванні словника. Специфіка мовленнєвої діяльності дітей із ЗНМ полягає в тому, що пасивний словниковий запас значно перевищує активний: вони розуміють значення слів, але не вміють правильно їх використовувати у власному мовленні. Обмеженість активного словника простежується в тому, що дитина позначає одним словом кілька різних предметів, які пов'язані відповідною ситуацією або зовнішньою схожістю. У дітей із ЗНМ незначний запас таких частин мови, як прикметники, займенники, прислівники, їм властиві великі труднощі при актуалізації дієслів і прикметників, а також у процесі побудови розгорнутих висловлювань. Тому формування словника в дітей із ЗНМ не втрачає актуальності.

Науковці пропонують різні засоби збагачення словникового запасу, до яких належать і дидактичні ігри. Логопеди завдяки дидактичним іграм закріплюють, уточнюють і активізують дитячий лексикон. Словесні дидактичні ігри сприяють розвитку видових, родових понять, засвоєнню узагальнених значень слів, помітно урізноманітнюють словниковий запас на частиномовному рівні. Дидактичні ігри також позитивно впливають на формування мисленнєвої діяльності та самостійності в розв'язанні завдань, розвивають вміння уважно слухати педагога і чітко формулювати свої думки. Таким чином, такі ігри є ефективним засобом збагачення словника в дітей із ЗНМ.

Ключові слова: загальне недорозвинення мовлення, дидактичні ігри, корекційна робота, словниковий запас, спілкування.

The study deals with the analysis of the vocabulary enrichment issue for the children with GSU by the means of didactic games. Speech dysontogenesis, in particular, the presence of a children's general speech underdevelopment, complicates the process of their communication with peers and adults, and causes difficulties while mastering reading and writing under the conditions of studying at secondary school. Some researchers point out that children with GSU are characterized not only by sound-speech disorders, phonemic hearing underdevelopment, grammatical disorders, but they also have got marked delay in vocabulary formation. Speech specific features for children with GSU concern with passive vocabulary that significantly exceeds the active vocabulary: they comprehend words' meaning, but they do not know how to use them correctly in their own speech. Active vocabulary limits can be noticed when a child designates with one word several different objects connected by the corresponding situation or external similarity. Children with GSU have a small vocabulary of such parts of speech as adjectives, pronouns, adverbs, and they have got great difficulties in actualizing verbs and adjectives, as well as in the process of making extended statements. That is why vocabulary development for children with GSU does not lose its relevance.

Scientists offer various means of vocabulary enrichment, including didactic games. Thanks to didactic games, speech therapists consolidate, refine and activate children's vocabulary. Verbal didactic games contribute to the development of species and generic concepts, the assimilation of generalized word meanings, and significantly diversify the vocabulary at the part-language level. Didactic games also have a positive effect on the formation of thinking activity and independence in solving tasks, develop the ability to listen carefully to the teacher and clearly formulate one's thoughts. Thus, such games are an effective means to enrich the vocabulary of children with GSU.

Key words: general speech underdevelopment, didactic games, correction, vocabulary, communication.

УДК 376-056.264:[37.02:796]
УДК 376.5:376.334.015.3-053.2
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/70.1.13>

Шостак О.О.,

канд. філол. наук,
ст. викладач кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені професора Т.І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Багате і добре розвинене мовлення слугує засобом повноцінного спілкування. Лексика як найважливіша частина мовленнєвої системи має велике загальноосвітнє та практичне значення. Багатство й активність словника – ознака високого рівня розвитку мовлення дитини. Однак діти із загальним недорозвиненням мовлення мають бідний словниковий запас. При вступі до школи з'ясовується, що вони не розуміють лексичне значення слів, не вміють правильно вживати слова, відтак мають обмежені уявлення про оточуючий світ. Тому незаперечною вбачаємо необхідність пошуку та подальшого використання результативних прийомів і методів формування словника в дітей із ЗНМ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Психолого-педагогічні особливості дітей із ЗНМ розглядають на сучасному етапі такі українські вчені: Л. Андрусишина, Н. Бондаренко, І. Брушневська, Ю. Волошина, О. Гуменюк, К. Зелінська-Любченко, С. Конопляста, І. Мартиненко, І. Марченко, Ю. Рібцун, В. Тарасун, В. Тищенко, Л. Трофименко, Н. Чередніченко, М. Шеремет. Можливості розвитку словникового запасу в дітей із ЗНМ вивчають Н. Базима, Ю. Богачук, В. Бондар, Т. Гайван, Н. Голуб, М. Городиська, С. Дарда, Т. Довженко, С. Заплатна, В. Золотоверх, Л. Лепеха, С. Макарова, Л. Немикіна, С. Потапенко, І. Середа, В. Сікорська та ін. Огляд відповідних наукових досліджень дозволяє відзначити

те, що на сьогодні апробовано різноманітні методи та прийоми щодо формування лексики в дітей із ЗНМ.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Надалі залишається актуальною проблема пошуку ефективних шляхів розвитку словникового запасу в дітей із ЗНМ. Аналіз психолого-педагогічної літератури та педагогічного досвіду згаданих вище науковців дає нам підстави визначити протиріччя між необхідністю розвитку словника в дітей із ЗНМ і недостатнім використанням такого корекційного методу, як дидактична гра.

Мета статті – з'ясувати роль дидактичних ігор у процесі збагачення лексики в дітей із ЗНМ.

Виклад основного матеріалу. Науковці зауважують, що дидактичні ігри – це ігри навчальні, спрямовані на розширення, поглиблення і систематизацію уявлень дітей про навколишній світ, формування пізнавальних інтересів та розвиток пізнавальних здібностей. Дидактична гра – багатопланове, складне педагогічне явище. Вона є ігровим методом та формою навчання дітей, і самостійною ігровою діяльністю, і засобом всебічного виховання. Основу дидактичної гри складає органічний взаємозв'язок діяльності та цікавого засвоєння знань.

Організація дидактичних ігор для дітей з особливими освітніми потребами здійснюється логопедом у трьох основних напрямках: підготовка до проведення дидактичної гри, власне її проведення та аналіз. Т. Докучина вказує, що дидактичні ігри можна проводити на логопедичних заняттях з усією групою, з підгрупою та індивідуально з кожною дитиною із ЗНМ [2].

Докладніше розглянемо характеристики дидактичних ігор як засобу розвитку словникового запасу дітей із ЗНМ. Учені зазначають, що дидактичні ігри – поширений метод словникової роботи. Як стверджує Н. Кудикіна, багаторазово беручи участь у грі, дитина міцно засвоює знання, якими вона оперує. Розв'язуючи розумове завдання у грі, дитина вправляється в довільному запам'ятовуванні та відтворенні, у класифікації предметів чи явищ за спільними ознаками, у виділенні властивостей і якостей предметів, у визначенні їх за окремими ознаками [6]. Дидактичні ігри використовують для закріплення словника вихованців (іменники, прикметники, займенники, числівники, дієслова, назви кольору, математичні, просторові поняття, прийменники). Завдяки цим іграм розвивається мовлення, пам'ять, увага, логічне мислення, закріплюється культура поведінки в освітньому закладі, навички спілкування з однолітками.

Зупинимось докладніше на словесних дидактичних іграх. Т. Довженко звертає увагу на те, що вони побудовані на словах і діях гравців. У таких іграх діти із ЗНМ вчать, опираючись на наявні уявлення про предмети, поглиблювати знання

про них, оскільки в іграх потрібно використовувати набуті раніше знання за нових обставин. Діти самостійно розв'язують різноманітні інтелектуальні завдання, описують предмети, виділяючи характерні ознаки, відгадують за описом, знаходять ознаки подібності та відмінності, групують предмети за різними властивостями, знаходять алогізми в судженнях тощо [1].

Т. Довженко для зручності використання словесних ігор у педагогічному процесі пропонує умовно поєднати їх у чотири основні групи [1]. До першої з них входять ігри, за допомогою яких формують уміння виділяти суттєві (головні) ознаки предметів, явищ: «Відгадайка», «Магазин», «Радіо», «Де був Тарас?», «Так – ні»

Другу групу складають ігри, що використовуються для розвитку в дітей із ЗНМ умінь порівнювати, зіставляти, помічати алогізми, робити правильні висновки: «Схожий – несхожий», «Хто більше помітить небилиць?» тощо.

Дидактичні словесні ігри, за допомогою яких розвивається вміння узагальнювати та класифікувати предмети за різними ознаками, об'єднати в третю групу: «Кому що потрібно?», «Назви три предмети», «Назви одним словом» та ін.

В особливу, четверту групу, виділені ігри на розвиток уваги, кмітливості, швидкості мислення, витримки, почуття гумору дітей із ЗНМ: «Зіпсований телефон», «Фарби», «Літає – не літає», «Білого та чорного не називати» тощо.

Зі словесних ігор дуже цікавими для розвитку словника дітей із ЗНМ В. Золотоверх називає ігри-припущення: «Що було б?» або «Що б я зробив...», «Ким би хотів бути і чому?», «Кого б вибрав у друзі?» тощо. Дидактичний зміст гри полягає в тому, що перед дітьми ставиться завдання і створюється ситуація, що вимагає осмислення подальшої дії. Ігрове завдання закладено в самій назві «Що було б?» або «Що б я зробив...». Ігрові дії визначаються завданням і вимагають від дітей доцільної передбачуваної дії відповідно до поставлених умов або створених обставин [3].

Починаючи гру, логопед каже: «Гра називається “Що було б?” Я почну, а продовжуватиме кожен з вас. Слухайте: “Що було б, якби раптом зникла електрика в усьому місті?”. Діти висловлюють припущення констативного або узагальнено-доказового характеру. До перших належать припущення: «Стало б темно», «Не можна було б гратись», «Не можна читати, писати», які діти висловлюють, виходячи зі свого досвіду. Більш змістовні відповіді: «Заводи не могли б працювати – наприклад, випікати хліб», «Зупинилися б тролейбуси, і люди запізнилися б на роботу».

Ці ігри вимагають умінь співвіднести знання з обставинами, встановлення причинних зв'язків. У них міститься і змагальний елемент: «Хто швидше зрозуміє?». Діти люблять такі ігри

і вважають їх «важкими іграми», що вимагають вміння «подумати» [3].

Ігри на зразок «Що б я зробив, якби був чарівником» – це ігри, які закликають до здійснення мрії, пробуджують уяву. Проводяться вони подібно до попередньої гри. Починає логопед: «Якби я була чарівником, я зробила б так, щоб усі люди були здорові». Діти різні, і різні у них мрії: одні хочуть бути блогерами, інші – лікарями, щоб усі були здорові (мабуть, наслідуючи приклад логопеда), треті – хочуть бути теж логопедами. Особлива цінність цих ігор у тому, що в дітей із ЗНМ у процесі гри відбувається активізація і збагачення словника [3].

Ігри-загадки широко використовують як словесні ігри в процесі словникової роботи з дітьми із ЗНМ. На сучасному етапі загадки, загадування та відгадування, розглядаються як вид навчальної гри. Основною ознакою загадки є вигадливий опис, який потрібно розшифрувати (відгадати та довести). Сам опис лаконічний і нерідко оформлений як питання чи закінчується ним. Зміст загадок складають об'єкти навколишньої дійсності. Головна особливість загадок полягає в логічному завданні. Способи побудови логічних завдань різні, але вони активізують інтелектуальну діяльність дитини. Дітям подобаються ігри-загадки. Необхідність порівнювати, пригадувати, думати, здогадуватися приносить радість розумової праці. Розгадування загадок розвиває здатність до аналізу, узагальнення, формує вміння розмірковувати, робити висновки. У результаті роботи над іграми-загадками в дітей із ЗНМ розвивається активний словник, відбувається збагачення словникового запасу [5].

В. Іванова та В. Малишевська підкреслюють, що в процесі логопедичних занять із використанням дидактичних ігор діти із ЗНМ навчаються набагато успішніше тим навичкам, які зазвичай важко засвоюють за умов повсякденного спілкування [4].

Т. Докучина вказує, що деякі дидактичні ігри мають сюжет, вимагають розігрування ролей. Так, у грі «Магазин іграшок» є продавець та покупці. Багато дидактичних ігор не мають сюжету і полягають лише в розв'язанні певного завдання. Але і в цих іграх зміст черпається з уявлень дітей із ЗНМ про оточуючий світ і пов'язаний із завданнями мовленнєвого розвитку. Іноді й до безсюжетних ігор вводиться образ, наприклад, загадки загадає казковий персонаж [2].

Самостійне використання слів, засвоєних на логопедичних заняттях і в дидактичних іграх, здійснюється в побутовому спілкуванні дітей із ЗНМ. Роль логопеда при цьому полягає в організації змістовного спілкування, в увазі до мовлення дітей, до його словникового складу, до того, щоб

дитина використовувала все багатство накопиченого лексикону. У закладах освіти логопеди активно використовують різні види дидактичних ігор для розвитку словникового запасу дітей із ЗНМ. Слід лише зазначити, що підбирати ігровий матеріал потрібно відповідно до індивідуальних і вікових особливостей дітей та до завдань словникової роботи.

Висновки. Таким чином, дидактичні ігри використовують для розв'язання всіх завдань мовленнєвого розвитку. Вони сприяють закріпленню й уточненню словника, формуванню навичок словотворення, побудови зв'язних висловлювань, формують пояснювальне мовлення. Дидактичні ігри допомагають розвитку видових, родових понять, засвоєнню слів у їхніх узагальнених значеннях. У цих іграх дитина потрапляє до ситуацій, коли вона змушена використовувати набуті мовленнєві знання та словник у нових умовах. Отже, дидактичні гри – це ефективний засіб збагачення словникового запасу, оскільки завдяки діалектичності, емоційності проведення та зацікавленості дітей вони дають можливість багато разів вправляти їх у повторенні необхідних словоформ.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Довженко Т.О. Роль ігор та ігрових прийомів в процесі формування лексики дітей з загальним недорозвиненням мовлення III рівня. *Актуальні питання корекційної та інклюзивної освіти* : зб. наук. пр. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол. : Ю. Д. Бойчук (голов. ред.), Т. Ю. Маркіна, Л. Є. Перетяга]. Харків : ХНПУ, 2020. С. 99–104.
2. Докучина Т. О. Індивідуальний підхід до проведення дидактичних ігор з дітьми з особливими освітніми потребами. *Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки*. 2017. № 9 (2). С. 56–64.
3. Золотоверх В. Ігротерапія як засіб подолання порушень у дітей з особливостями психофізичного розвитку. *Дефектологія*. 2014. № 4. С. 18–22.
4. Іванова В. П., Малишевська В. О. Дидактичні ігри в логопедичній роботі. *Сучасні проблеми логопедії та реабілітації* : матеріали VI Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції, (14 квітня 2017 р., м. Суми) / М-во освіти і науки України, Сумський державний педагогічний ун-т ім. А. С. Макаренка, Навчально-науковий ін-т фізичної культури, кафедра логопедії ; Управління освіти і науки Сумської міської ради ; [редкол. : А. А. Сбруєва, Г. Ю. Ніколаї, В. С. Бугрій та ін.]. Суми : ФОП Цьома С.П., 2017. С. 67–71.
5. Кирилович О. Дидактична гра як один із способів збагачення словникового запасу молодших школярів. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 9 (14). С. 126–130.
6. Кудикіна Н. Теорія ігрової діяльності дітей : монографія. Київ : НМЦВД КУ імені Бориса Грінченка. 2012. 235 с.

Наукове видання

ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Науковий журнал

Випуск 70

Том 1

Коректура • *Н. Ігнатова*

Комп'ютерна верстка • *С. Калабухова*

Формат 60x84/8. Гарнітура Arimo.
Папір офсетний. Цифровий друк. Обл.-вид. арк. 22,18. Ум. друк. арк. 22,78.
Підписано до друку 30.04.2024. Замов. № 0524/352. Наклад 100 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
65101, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1
Телефон +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022 р.